మ ధ్య హా వ తి

తను చేస్తున్న పనికి తనకే ఆశ్చర్యంగా వుంది సరస్వతికి. పద్దెనిమిదేళ్ళ కాపురంలో యిట్లాంటిరోజు ఒక్కటైనా తనకు గుర్తులేదు.

ప్రతి మనిషికీ ఒక్కోస్థితిలో అహంభావం, గర్వం, అతిశయం ఎక్కువ. పాలపొంగులా ఈ స్వభావాలు ఉబికి సాధ్యమైనంత తొందర్లో చల్లారిపోతాయ్. కానిపక్షంలో మనిషి అవరోహణకు కారణం అవుతాయ్. సరస్వతికి ఇప్పుడిదే గర్వం; పద్దెనిమిదేళ్ళనుంచీ కాపురం చేస్తున్నానని-యేమీ పొరుపులేకండా. ఒక్కనాడు కీచులాడుకోలేదు తనూ ఆయనా. వారి చర్యల్ని వేటినీ తను నిందించలేదు. అన్యోన్యంగా కాపురం చేస్తున్నందుకు గర్వం. ఎదుటివాళ్ళకు లేని సుఖాన్ని ఆనందాన్ని పొందుతున్నందుకు ఆత్మని జయించినంత గర్వం.

ఎందుకో అర్థం కాదు. కాపురం చేస్తూనే ఉంటారు, కాని ఒకళ్ళ మనస్సు లింకొకళ్ళకి తెలీవు. ఎవరికేం యిష్టమో కని పెట్టలేరు. జీవితాల్లో అశాంతి పెంచుకుంటారు. ఆఖరిక్షణాల్లో పశ్చాత్తాపపడిమట్టుకు ప్రయోజనం యేమిటి ?

కాలం యెంత సరదాగా దొర్లిపోయేదనీ! తను కాపురానికొచ్చిన కొత్తలో ఆయనకు ఉద్యోగము లేదు. ఎం. ఏ. ప్యాసై యింట్లోనే కూచున్నారు. ఎవరేనా "మీ ఆయన కేంపనీ?" అని అడిగితే తను అభిమానపడేది. ఆయనతో పరిచయం లేకపోయినాసరే, ఎందుకు కాళీగా వున్నారో తెలీకపోయినాసరే ఆయన తరఫున స్నేహితురాళ్ళతో వాదించేది. ఎన్నో కోతలు కోసేది—తన వాదాన్ని సమర్థించుకుందుకు.

సరళే కావును ఒకసారి యేదో విషయంలో వచ్చి అంది. "సరస్వతి మొగుడు నిరుద్యోగ డిపార్ట్‌మెంట్‌కి చీఫ్ సెక్రటరీ" అని. అప్పుడు

తనెంత అభిమానపడ్డదీ? ముఖం కందగడ్డలా ఎఱ్ఱగా అయినా అక్కడున్న నలుగురూ యేమనుకుని పోతారోనని పమిటితో కప్పుకుని ఎంత వేషం వేసింది? ఏ ముహూర్తాన అన్నదో కాని సరళ మాట నిజమే అయింది. పోతే డిపార్ట్మెంటు పేరే మారింది కాని.

అప్పట్లో తనకు భర్తమీద కోపంకూడా వచ్చేది. ఇప్పుడాలోచించు కొంటే యెంత తెలివితక్కువపనీ? ఉద్యోగం లేకపోతే మనిషి విలువ తగ్గి పోతుందా? విజ్ఞానానికి గీటురాయి ఉద్యోగం కాదుగదా! ఎంత సంబా ళించుకుందామన్నా తన శక్తికి అతీతమే అయ్యేది. "ఎమ్మే ప్యాసయారు, ఊరికేనే ఉన్నారు." మొదటి ముక్క ఎంత హుందాగా చెబుతుందో రెండో ముక్క అంత రహస్యంగానూ! ఒక్కో పని చెయ్యటం తప్పు కాదని మనకు తెలిసినా యేవో అజ్ఞాతశక్తులకు భయపడుతూ ఆ పని చెయ్యలేకండా పోతాం. అంత అసమర్థులం మనం!

కాపురానికొచ్చిన కొత్తరోజులు తల్చుకుంటే అవి యేజన్మలోనూ మరుపురానివనిపిస్తుంది. ఉద్యోగం లేదాయెను, ఇరవైనాలుగ్గంటలూ తన తోనే ఉండేవారు. ఇట్లా యెన్నాళ్ళున్నా యెవరికీ మొహంమొత్తేది కాదు. కాని యింతలోనే వుద్యోగం వచ్చింది. మొదట నేను వెళ్ళనన్నారు, తనేమీ మాట్లాడ కుండా వుంటే అంతే అయేది.

"నిక్షేపంలాంటి వుద్యోగం; ఇస్తానని వొస్తోంటే చేదయిందిటండీ చేరక?" అన్నది తను.

"ఉద్యోగం ఎందుకులెద్దూ" అంటారాయన.

"చదువుకున్నందుకు—" యింకా తను వాక్యం పూర్తి చెయ్యనే లేదు, ఆయన అన్నారు. "చదువుకుంటే ఉద్యోగం చెయ్యాలని యెక్కడా లేదు. ఉద్యోగం కేవలం ఉదర నిమిత్తం."

కాని తనే పట్టుపట్టింది. ఏదో దూరం ఆలోచించి కాదు. కేవలం మూర్ఖంగా!

"ఈ వుద్యోగంలో చేరకపోతే నామీద ఒట్టేసుమండీ!" అన్నది తను. ఎందుకన్నది ఆ మాట? ఎంత తెలివితక్కువగా వ్యవహరించింది తను?

"ఎంత ఒట్టు పెట్టుకున్నావు సరస్వతీ? నాకు ఒట్లంటే నమ్మకం లేదనుకో. అయినా నీకు నమ్మకం వున్నది కనక. నువ్వే ఒట్టు పెట్టుకున్నావ్ కనక ఉద్యోగంలో వుండి నీకు క్రమంగా యెల్లా దూరమైపోతానో చూడు-నువ్వే కొన్నాళ్ళకి విసుగువుట్టి నాచేత రిజైనిప్పిస్తావు - నాకు తెలీదూ నీ సంగతి?" అన్నారు.

అన్నారు. కాని తనకదే మూఢవిశ్వాసం. మొదట్లో కాస్త లోటుగానే వుండేది. కాని కాలం గడపటానికి యెన్ని ఉపాయాల్లేవూ? రోజుకో కొత్తపుస్తకం కొనుక్కొస్తుండేవారు. తనే దాన్ని చదివి కథ చెబుతుండేది. ఒక్కో కథ విని వారు పరవశం అయిపోయేవారు. తనకి కథల్లో పాత్రలతో సానుభూతి వుండేదికాదు! కేవలం వాళ్ళు పాత్రలు కనక. అందుకనే ఆయన అంటూంటారు: "జీవితం అంటే ఏమిటో నువ్వేమీ ఆలోచించవు" అని.

"అవును. ఎందు కాలోచించాలి తను? ఆలోచనల్తో బుర్ర పాడు చేసుకోవాల్సిన అవసరం తనకేమిటి?

—కాని యిదేమిటి యీ రోజున తనకిన్ని ఆలోచనలొస్తున్నాయి? ఎన్నడూ లేదే!

చీకటిపడి చాలాసేపయింది. చంద్రుడు కూడా నిండా కనిపిస్తున్నాడు. టైం తొమ్మిది దాటుతోంది. ఆయన యింకా యింటికి రాలేదు. యెన్నడూ లేదు యిట్లా. సాయంత్రం ఆరవటంతోటే రేపటి పేపరు చేత

పుచ్చుకుని మెట్లెక్కుతూ వంటింట్లో వున్న తనకి కనిపించేవారు. ఇవాళ యెంచేత రాలేదూ? స్నేహితుల్తో కలిసి సినిమాకివెళ్ళే అలవాటు ఆయనకి చిన్నప్పటినుంచే లేదు. సినిమాలంటే కొంత అసహ్యమే కూడాను! ఎప్పుడేనా తను పోదామని ఉబలాటపడితే రెండో ఆటకి యిద్దరూ కదిలేవారు. ఎంతచేత రాలేదు? పద్దెనిమిదేళ్ళ తన కాపురంలో ఎరగని రోజు యివాళ దాపురించిందే తనకి?

మనిషికూడా యేమీ ప్రత్యేకంగా లేరు, మామూలుగానే పదింటికి ఆఫీసుకి వెడుతూ తన్ను పిలిచి తలుపేసుకోమన్నారు. తలుపు వేస్తూండగా దగ్గరికి తీసుకున్నారు కూడాను!

ఆఫీసు పనేమి ఘనమైనది కాదు. చేతికింద బోలెడంతమంది గుమాస్తాలు. కేవలం సంతకాలు పెట్టటమే ఆయనపని. రాత్రిపూట ఆఫీసేమిటి?

ఆయనగారికి చెప్పుకోతగ్గ మిత్రులుకూడా యెవరూ లేరు. ఎవరితోటీ ఆయన నోరువిప్పి క్షణంసేపయినా మాట్లాడి యెరుగరు. ఈ రాత్రి తొమ్మిదిగంటలు దాటి పది అవుతూన్నా ఇంకా రాలేదేం? ఇప్పటికే మూడున్నర గంటల లేటు! దగ్గరదగ్గర రెండొందల నిమిషాలు!

తనకేమీ తోచటంలేదు కారణం ఏమిటో ఊహకందటంలేదు. ఏమైనారు? ఎవరికి ఫోన్‌చేసి కనుక్కోవాలి తను? ఏదారీ తోచదు.

తను యెవరినీ యెరగదు. ఈ ఇల్లేమో, ఆయనేమో, చదువుతున్న పుస్తకాలేమో కాని యితరం తనకి తెలీదు. ఇంటికి ఆలస్యంగా రావటం ఆయన కెన్నడూ అలవాటులేదు కనుకనే తనకి కలవరపాటంతా!

సరస్వతి మళ్ళీ సముదాయించుకో బోయింది, ఏమిటి నేనింత బేలనై పోతున్నాను? ఆయనేం చిన్నవారా? చితకవారా? ఏదో పనిమీద వెళ్ళుంటారు, ఇంతమాత్రానికే నాకు దిగులెందుకు?

కాని ఆయనకేం పనీ? ఇంత రాత్రిపూట, ఎక్కడ బయల్దేరారో అక్కడికే రావాలికదా! ఎంచేత ఆలస్యం అయింది?

ఒకటికాదు. రెండుకాదు; లక్ష కారణాలు దొరుకుతాయి ఆలస్యానికి. కాని ఒక్కటీ రెండో పక్షపు వాదానికి నిలవదు. ఆయనకు యింటికి రావటం ఆలస్యం కావటం ఈ యిద్దరి జీవితాల్లో ప్రథమం!

పద్దెనిమిదేళ్లనించీ కాపురం చేస్తున్నారు, ఒక్క విషయంలోనైనా పొరుపులేకండా. ఆ కారణం చూచుకునే తను యింత గర్వపడుతున్నది! కాని యీ రాత్రి యెందుకాలస్యం అయినారు?—ఏమో తనకి అర్థం కాదు.

ఆయన వొచ్చి పరిస్థితి అంతా చెబితేగాని-తనకేమీ తెలీదు. అంతదాకా ఊహించుకు తృప్తిపడేందుకేనా తూనిక చాలదు. ఏం చెయ్యాలి తను అసహాయస్థితిలో?

భయపడ్డ లేడిలా పరువెత్తుతోంది కాలం. పన్నెండు గంటలు. అయినా ఆయన రాలేదు. ఈ ఆరుగంటల్లోనూ తనకెన్ని ఆలోచన్లు వచ్చినాయో తల్చుకుంటే తన మేధస్సుకి తనకే ఆశ్చర్యం వేస్తుంది సరస్వతికి.

ఎక్కడా చీమచిటుక్కుమన్న శబ్దంకూడా లేదు. గదిలో తనూ, ఎదురుగా వెలుఁగుతోన్న మెర్కురీ దీపం, గాలికి అల్లలాడుతున్న పేజీల పుస్తకం. కాసేపు యీ సంగతే మర్చిపోయి పుస్తకం చదువుకుందామనుకుంటుంది. కాని యీ రోజు తను యెవరికి చెప్పాలి కథ? ఎవరికోసం యిన్నాళ్ళూ?

ఒక్క క్షణం తనమీదే తనకు కోపం వచ్చింది. ఎందుకు చేరమన్నాను యీ వుద్యోగంలో అని! కాని వుద్యోగంచేస్తోన్న యిన్నేళ్ళలోనూ ఇదే మొదటిసారి యింటికి ఆలస్యంగా రావటం. ఆలస్యమయినా ఒకటి రెండు గంటలు కాదు. ఏకంగా రెండుజాములు!

గడియారం ఒకటిక్షి కొడుతూండగా యెవరో తలుపు తట్టిన చప్పుడు. తన చెవుల్ని నమ్మేందుకు తనకే ధైర్యం చాలదు. మళ్ళీ చప్పుడు. అవును. వారే-"సరస్వతీ!" అని పిలుస్తున్నారు కూడా!

తలుపుతీసింది తను. లోపలికి వచ్చారు. ఓర కంటితో చూచారు! తను మాత్రం గంభీరంగా నించుంది. అడగలేదు ఎందుకాలస్యం అయిందని! అలవాటులేదుగా మరి?

డ్రెస్సు మార్చుకుని పడుకున్నారు.

తనతో మాట్లాడరేం? ఎంచేత? తనుమాత్రం అట్లా మూగగా నించుంటుందేం?

"భోజనం చేశావా?" అన్నారు వారే.

"లేదు."

"అయితే వెంటనే చెయ్యి. నేను ఓ మిత్రుడింటికి వెళ్లొస్తున్నాను."

"ఈవేళప్పుడేంభోజనం—నాకాకలి లేదు తినను" అన్నది తను.

"తినవా? నిజంగా తినవా? ఏమీ అనుకోకు, ఆలస్యం ఐతే బెంగెందుకూ? లే-" అన్నారు.

తనేమీ మాటాళ్ళేదు. అట్లానే నించుంది.

"నీ సంశయం నాకు తెలుసులే. ఎందుకాలస్యం అయిందీ అంటావు చెప్పానుగా ఎంత నచ్చచెప్పచూచినా వినడు. ఇంటికివచ్చి భోజనం చేస్తేగాని బతకలేనంటాడు, మాట బొత్తిగా తీసెయ్యటానికి మొహమాట మాయెను! కొంతమందికి తమపట్టు నెగ్గటమేగాని యితరులని బాధించటం యెందుకని ఉండదు. ఇతరుల బాధలు వాళ్ల కక్కర్లేదు-నువ్వు యిట్లానే కూర్చుంటావని నాకు తెలుసు. ఇక యీ రాత్రికి భోంచెయ్యవు. చెయ్యమని నేను బలవంతం చెయ్యలేను. ఇంతకూ అతను నా స్నేహితుడు ఆఫీసులో సమాన హోదా మనిషి!—"

సరస్వతికి యేమనేందుకూ తోచదు.

వద్దెనిమిదిదేళ్ళనించీ కాపురం చేస్తోంది తను-ఆయన స్నేహితుడి మాట తీసెయ్యలేక రాత్రి ఒంటిగంటవరకూ యింటికి రాలేకపోయారు.

జాముకోడి కూసింది.

ఆయన "అబ్బ. నిద్రరావటంలేదు, ఏదేనా కథ చెబుదూ" అన్నారు. సరస్వతి నోరు విప్పింది. •

(తెలుగు స్వతంత్ర)